

Hälsokonsekvens- beskrivning

Inledning

Begreppet hälsa skall här läsas och förstås i sitt allra vidaste sammanhang, vilket gör att begrepp som folkhälsa, välfärd och hållbar utveckling användes i texten. Det innebär att hälsa betraktas som en avgörande del av hållbar utveckling ekonomiskt, socialt och ekologiskt och inte som individens hälsa. Den nya svenska folkhälsopolitiken definierar hälsa som en resurs för individen medan en god folkhälsa är ett mål för samhället.

Vad är hälsokonsekvensbeskrivning?

Det är ett sätt att bedöma ett förslag till beslut, program, projekt, eller policy utifrån dess potentiella effekter för folkhälsan och välfärden, och spridningen av dessa effekter bland befolkningen.

Ett förslag kan påverka hälsan på två sätt:

Direkt exempel: genom att sänka högsta tillåtna hastighet reduceras antalet dödsfall och skador i trafiken.

Indirekt genom hälsans många bestämningsfaktorer exempel: tillgång till arbete, ekonomisk situation, upplevelse av delaktighet och inflytande, etc.

I bägge fallen finns det konsekvenser för folkhälsan som en hälsokonsekvensbeskrivning försöker förutsäga.

Vilka värden måste en hälsokonsekvensbeskrivning bygga på?

Grundvärde: Arbeta för att förbättra hälsan för varje medborgare som är berörd av ett förslag.

- Människors demokratiska rättighet att delta i genomskinliga och öppna beslutsprocesser.
- Arbeta sker i riktning mot hållbar utveckling
- Jämlikhet i hälsa för alla genom att fokusera på konsekvenserna för utsatta grupper i förhållande till befolkningen i sin helhet/eller andra berörda grupper
- Lika värde för olika typer av kunskapsinhämtande; såsom statistik, utvärderingar och medborgarnas synpunkter.

Vad karakteriserar en hälsokonsekvensbeskrivning?

Tvårvetenskaplighet olika vetenskaper är involverade.

Tvårsektoriell, alla verksamheter berörs och måste samarbeta för att kunna bedöma effekterna av ett förslag.

Delaktighet, arbetet med att beskriva konsekvenser strävar efter att skapa större förutsättningar för delaktighet för alla som är berörda av ett förslag.

Mångfald i metoder beroende på behov.

Fokus på skillnader och därmed ojämlikheter i hälsa.

Både kvantitativ och kvalitativ kunskap används.

Både positiva och negativa effekter belyses vilket möjliggör en förstärkning av de positiva effekterna

Kvantitativ kunskap kan vara:

Finns det ett problem: antalet arbetslösa

Orsaken till problemet: antalet industrier som har lagts ner i området

Om försök till lösningar har funnits hur de har fungerat: antalet personer som har erhållit annat arbete.

Kvalitativ kunskap kan vara:

Ursprunget till problemet: Orsakerna till att industrierna har lagts ner eller anledningen till att människor inte får anställning någon annanstans.

Vad skulle kunna göras som kan hjälpa till att lösa problemet:

Uppmuntra nya arbetsgivare att förlägga sin verksamhet i området. Uppmuntra bättre allmänna kommunikationer till de orter i närheten där jobben finns.

Om lösningar har funnits varför de fungerat respektive inte fungerat:

Nya företag etablerade sig som motsvarade den utbildning, erfarenhet de arbetslösa hade, eller kommunikationerna förbättrades så det blev möjligt att pendla till nya arbetsplatser.

Hälsokonsekvensbeskrivning varför då?

1. Varför behövs hälsokonsekvensbeskrivningar?

I en alltmer sammansatt verklighet blir självfallet beslutsfattandet alltmer komplicerat. Hälsokonsekvensbeskrivningar ger beslutsfattare möjlighet att bli klara över:

- **Vilka effekter ett beslut de kan tänkas ta har på hälsa och välfärd i staden.**
- **Hur ett tänkt beslut kommer att påverka skillnader i hälsa och välfärd i staden.**
- **Vilka valmöjligheter som finns för att öka de positiva effekterna och minska de negativa effekterna med avseende på hälsa och välfärd som ett beslut kan ge.**

2. Vad är syftet med hälsokonsekvensbeskrivningar?

Syftet är att skapa folkhälsovinster i alla förslag, samt bevaka så att ett förslag minskar eller åtminstone inte skapar större skillnader i folkhälsa och välfärd än tidigare.

3. Varför är det viktigt med konsekvensbeskrivningar?

En hälsokonsekvensbeskrivning ger beslutsfattare viktig information inte bara om vilka effekter ett förslag får utan också hur man kan klara av dessa effekter. Det innebär en möjlighet att skydda hälsa och välfärd genom att antingen ändra i förslaget eller finna lösningar som kompenserar de negativa effekterna av förslaget.

4. Vilka fördelar medför användandet av hälsokonsekvensbeskrivning?

- **Bättre information att basera beslut på**
- **När beslut tas får politiker större möjlighet att svara upp emot det som alltid har högsta prioritet för medborgaren nämligen den egna hälsan.**
- **Politiker och andra beslutsfattare kan använda hälsa som en viktig dimension av hållbar utveckling**
- **Både nämnder och verksamhet får en ökad möjlighet att:**
 - **Förbättra och skydda folkhälsan**
 - **Reducera ojämlikheter i hälsa**
 - **Fokusera sina resurser på att förebygga ojämlikheter i stället för att lösa problem skapade av ojämlikheter i hälsa**
 - **Långsiktigare perspektiv på förslag som ställs**
 - **Tydligare och mer genomskinliga beslutsunderlag**

5. Vilka vinster har du som beslutsfattare eller intressent av att en HKB görs?

- **Du visar omtanke om och engagemang i medborgarnas hälsa och välfärd**
- **Det ökar möjligheten att få ett mervärde för hälsa och välfärd även i beslut som bara indirekt berör hälsa och välfärd.**
- **Att göra en HKB befrämjar utveckling och lärande inte bara för enskilda verksamheter utan framförallt för det tvärssektoriella arbetet.**
- **För verksamheterna uppmuntrar användandet av HKB en inriktning i arbetssätt från problemlösning till förebyggande av problem.**
- **Du främjar livsvillkoren på lång sikt**

6. Vilka vinster kan medborgarna ha av hälsokonsekvensbeskrivningar?

- **De kan bli mer involverade i beslutsprocesserna.**
- **Stor potential att utöka den demokratiska processen särskilt till de grupper i samhället som känner sig utslutna.**
- **Bli medborgarna verkligen involverade ökar det deras kompetens och leder i sig till ökad förståelse för beslut.**
- **Medborgarnas trygghet och framtidstro ökar, då de vet att beslutsfattare överväger sina förslag för att undvika ojämlikhet i hälsa.**
- **Leder till en service som bättre möter medborgarnas behov.**

Grundläggande utgångspunkter

När en konsekvensbeskrivning utifrån hälsa och välfärd skall göras är det viktigt att vissa grundläggande begrepp tydliggöres. Hälsa skall då som tidigare nämnts förstås i sin vidaste mening och innefattar hållbar utveckling ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Hälsan går inte att dela upp, utan måste precis som livet i övrigt hanteras i sin helhet. Hälsoproblem kan inte bara hänföras till en verksamhet utan är ett gemensamt ansvar. Den känner inga sektorsgränser och förstår inte vår verksamhetsindelning

Hälsa är att ha ett fysiskt och psykiskt välbefinnande

Bestämningsfaktorer

Skillnader i socioekonomisk ställning, utbildningsnivå, hälsa och individuella förutsättningar påverkar varandra och samvarierar på ett mycket komplext sätt. Sammansatta skapar de förutsättningar för människors livsvillkor och levnadsvanor.

Det gäller således att identifiera ett antal faktorer som starkt påverkar människors levnadsförhållanden. Dessa faktorer benämnes hälsans bestämningsfaktorer. Till stora delar är dessa bestämningsfaktorer av socioekonomisk natur: demokrati, inflytande, ekonomisk och social trygghet, trygga och goda uppväxtförhållanden. Även levnadsvanor kan vara av sådan betydelse att de fungerar som bestämningsfaktorer, såsom alkohol, tobak, mat och motion.

De nationella målområdena för folkhälsa bygger på hälsans bestämningsfaktorer och ligger som ytterligare en grund för arbetet med hälsokonsekvensbeskrivningar.

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomisk och social trygghet
3. Trygga och goda uppväxtvillkor
4. Ökad hälsa i arbetslivet
5. Sunda och säkra miljöer och produkter
6. En mer hälsofrämjande sjukvård
7. Gott skydd mot smittspridning
8. Trygg och säker sexualitet och god reproduktiv hälsa
9. Ökad fysisk aktivitet
10. Goda matvanor och säkra livsmedel
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.

Stadens förbättringsområden.

Staden har valt ut ett antal förbättringsområden för att kunna närma sig en hållbar utveckling ekonomiskt socialt och ekologiskt. Urvalet av områden är gjord efter inkomna resultat i stadens välfärdsbeskrivning (Basfakta och Analys). Sällningsverktyget och skattningsverktyget har en struktur där också dessa områden bevakas särskilt.

Följande områden skall förbättras:

- Tillgången på bostäder. Bostadsbristen skall åtgärdas.
- Tillgången till arbete. Arbetslösheten ska bekämpas.
- Barns uppväxtvillkor
- Motverkandet av otrygghet våld och brottslighet
- Motverkandet av användandet av alkohol, droger och tobak
- Stimulerandet av goda levnadsvanor
- Begränsningen av luftföroreningar

Stadens välfärdsplanarbete:

En välfärdsplan har därefter antagits för att ytterligare stärka möjligheterna att arbeta tvärssektoriellt med förbättringsområdena genom att prioriteringar görs där ett antal strategier för kraftsamling pekas ut.

Stadens utsatta grupper är definierade utifrån forskning och vedertagen kunskap för att kunna bibehålla hälsokonsekvensbeskrivningens fokus på skillnader i hälsa.

- Vuxna med inkomst understigande socialbidragsnorm
- Vuxna med låg utbildning
- Barn som växer upp i ekonomiskt fattiga familjer
Vedertagen definition Rädda Barnen.
- Barn som växer upp i missbruksmiljöer och/eller andra utsatta miljöer.
- Äldre med låg inkomst
- Äldre med sjukdom innebärande funktionshinder (fysiskt eller psykiskt)
- Funktionshindrade (fysiskt och/eller psykiskt)

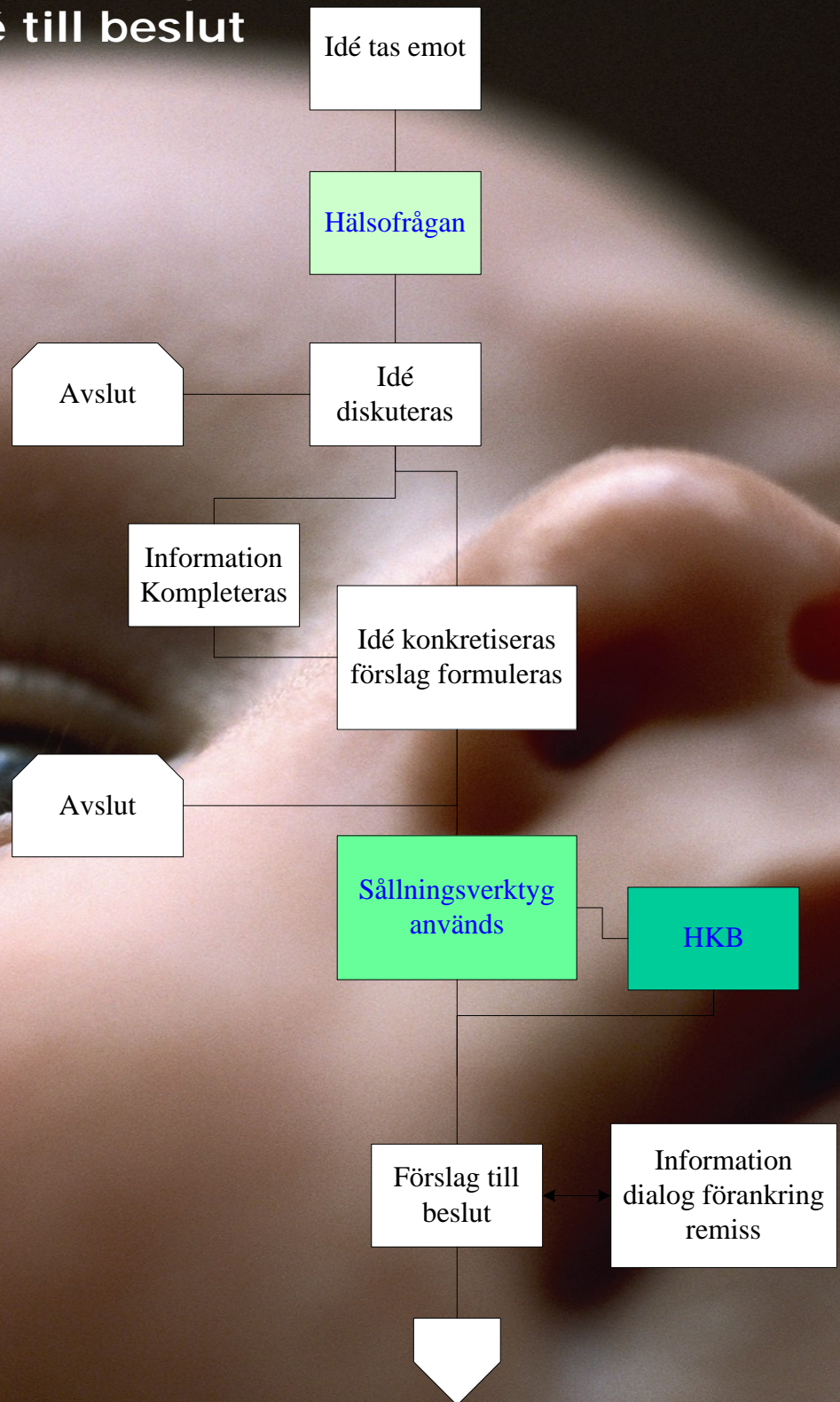
Processen i Helsingborg och de verktyg som ska användas.

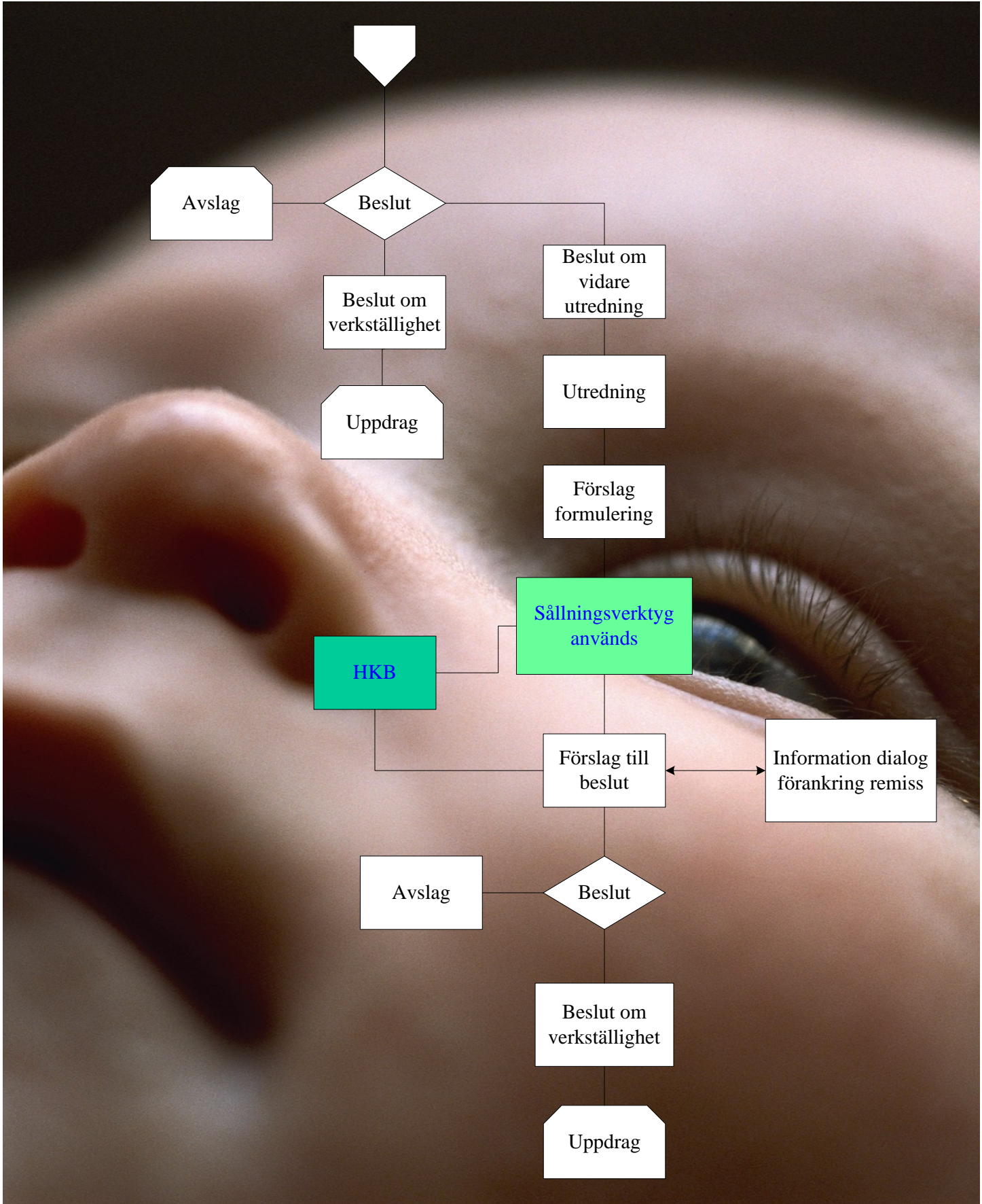
1. Ett allmänt stöd för att vi alltid i vårt beslutsfattande och handlande tänker utifrån hälsoaspekter finns i form av **Konsekvensbeskrivningens Tankeram**. bilaga 1
Denna kommer att finnas plastad på skrivborden.
2. Så snart en idé väcks finns “första hjälpen” i form av **Första Hälsofrågan** bilaga 2 även den ska finnas plastad på våra skrivbord.
3. När ett förslag är konkretiserat användes **Sållningsverktyget** bilaga 3 för att avgöra om en hälsokonsekvensbeskrivning bör göras eller om andra insatser behövs. Nödvändiga kontakter tas av respektive nämnd.
4. När en hälsokonsekvensbeskrivning görs användes **Skattningsverktyget** bilaga 4 till detta. Form för genomförandet av denna bestäms utifrån förslagets karaktär men skall ske tvärsektoriellt.

Nedan beskrivs processen i vår stad från idé till beslut. Denna kan sedan med fördel digitaliseras.

Processbeskrivning HKB

Från idé till beslut

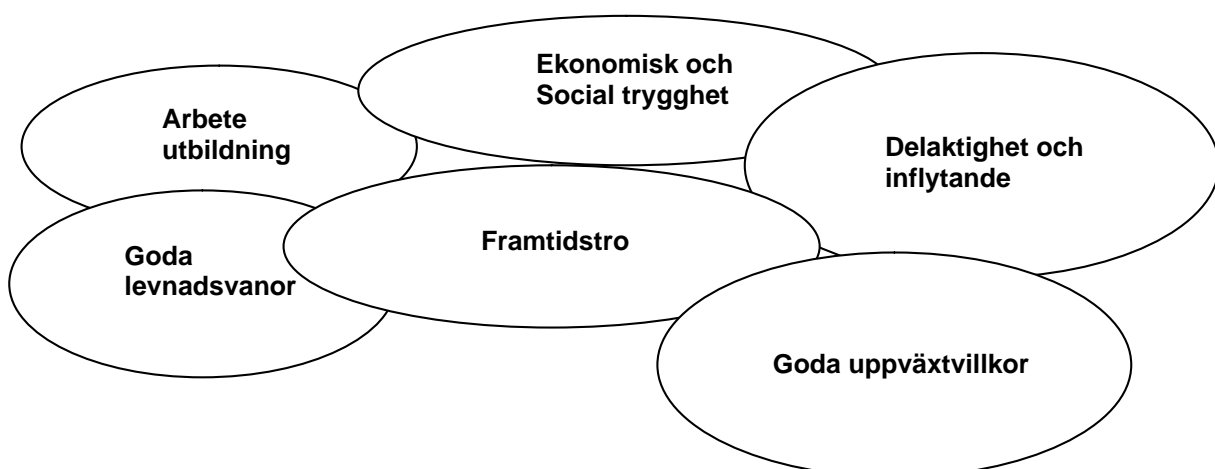

Tänk på:

Vissa faktorer påverkar människors hälsa på ett avgörande sätt. Dessa är möjliga att påverka inte bara på en individuell nivå utan även på en strukturell. Faktorerna samverkar inbördes och påverkar varandra på ett komplext sätt.

Första hälsofrågan.

Bilaga 2

Mår helsingborgarna bra av detta?

Påverkas deras:

- **Livsvillkor**
- **Miljöer**
- **Levnadsvanor**
- **Möjligheter att få goda tjänster och produkter**
- **Möjlighet till delaktighet och inflytande**

När ska vi inleda en dialog med medborgarna?

Aktuellt förslag:

Ange: Vad ni tänker göra. Varför. Vad ni skall uppnå
Vilka prioriteringar uppåt och nedåt ni gör med detta förslag.

- Miljökonsekvensbeskrivning finns
- Annan konsekvensbeskrivning finns ange:
- Annan konsekvensbeskrivning krävs ange:

1. Kan förslaget väsentligt påverka stadens förbättringsområden?

- Ja Nej Obetydligt.....

Lista stadens förbättringsområden användes som underlag för beslut.

2. Kan förslaget väsentligt påverka utsatta grupper i staden/aktuellt delområde?

- Ja Nej Obetydligt.....

Lista på utsatta grupper användes som underlag för bedömning.

Om Ja kan förslaget därutöver påverka skillnader med avseende på kön och etnicitet?

- Ja Nej Obetydligt.....

Sätt kryss för relevant beslut.

- Förslaget behöver beskrivas ytterligare utifrån sina konsekvenser.
- Konsekvensbeskrivning är inte den bästa åtgärden utifrån förslaget.
- Bevakning med hjälp av konsekvensbeskrivningens tankeram måste finnas.
- Konsekvensbeskrivning behövs ej.

HKB Skattningsverktyg, innehållsförteckning

1. Strategisk del med stadens förbättringsområden.....	16
2. Identifiering av befolkningsgrupper inklusive utsatta grupper.....	21
3. Konsekvenser för hälsa och välfärd, med stadens förbättringsområden, berörda grupper och utsatta grupper.....	23
4. Bedömningsdel.....	27

Skattningsverktyg

STRATEGISK DEL

Bilaga 4

1.VAD påverkas i kommunen:

A. Aktörer som påverkas av förslaget:

<i>Ange vilka</i>	Nej	Ja/direkt	Ja/indirekt	Vet ej	Kommentar
Statliga myndigheter/organisationer:					
Regionala myndigheter/organisationer:					
Av kommunen finansierad verksamhet:					

<i>Ange vilka</i>	Nej	Ja/direkt	Ja/indirekt	Vet ej	Kommentar
Privata företag:					
Föreningar:					

Behov av medborgardialog i form av:

B. Påverkar förslaget kommunens verksamheter?

<i>Ange vilket</i>	Nej	Ja/direkt	Ja/indirekt	Vet ej	Kommentar
Förändring av verksamhets innehåll:					

<i>Ange vilket</i>	Nej	Ja/direkt	Ja/indirekt	Vet ej	Kommentar
Personalbehov:					
Ökad efterfrågan på tjänster:					
Minskad efterfrågan på tjänster:					

C. Påverkar förslaget kommunens ekonomi?

+ = <i>Ja</i> - = <i>nej</i> 0 = <i>ingen påverkan</i> ? = <i>vet ej</i>	Lång sikt	Kort sikt	Kommentarer
Ökade investeringsbehov			
Minskade investeringsbehov			
Ökad driftskostnad			
Minskad driftskostnad			

D. Vilka förbättringsområden påverkas av förslaget?

+ = ja - = nej 0 = ingen påverkan ? = vet ej	Direkt		Indirekt		Kommentar
	Lång sikt	Kort sikt	Lång sikt	Kort sikt	
Bostäder tillgång/efterfrågan					
Arbete/sysselsättning/ anställningsbarhet					
Barnens uppväxtvillkor					
Motverkande av våld, brottslighet och otrygghet					
Motverkande av alkohol, droger och tobak					
Begränsning av luftföroreningar					
Skillnader i livsvillkor beroende på kön					
Skillnader i livsvillkor beroende på etnicitet					

IDENTIFIERING AV BEFOLKNINGSGRUPPER

2. VILKA befolkningsgrupper påverkas:

A. Vilka utsatta grupper påverkas?

+ = positiv påverkan - = negativ påverkan 0 = ingen påverkan ? = vet ej	Direkt		Indirekt		Kommentar
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Vuxna m inkomst motsvarande socialbidrag					
Vuxna m låg utbildning					
Barn som växer upp i ekon fattiga familjer					
Barn som växer upp i missbruksfamiljer					
Äldre m låg inkomst					

+ = <i>positiv påverkan</i> - = <i>negativ påverkan</i> 0 = <i>ingen påverkan</i> ? = <i>vet ej</i>	Direkt		Indirekt		Kommentar
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Äldre med sjukdom som innebär funktionshinder					
Fysiskt funktionshindrade					
Psykiskt funktionshindrade					

Ange särskilt utsatta bostadsområden:

--

B. Vilka övriga befolkningsgrupper blir direkt berörda:
ange positiv eller negativ påverkan, bostadsområden, åldersgrupp

--

KONSEKVENSERNA FÖR HÄLSA OCH VÄLFÄRD

3. HUR påverkas hälsa och välfärd.

A: Konsekvenser för identifierade befolkningsgrupper

+ = positiv påverkan - = negativ påverkan 0 = ingen påverkan ? = vet ej	Utsatt grupp		Berörd grupp		Kommentar
	Lång sikt	Kort sikt	Lång sikt	Kort sikt	
Avgörande omr för hälsa/välfärd					
Möjlighet till delaktighet och inflytande					
Möjlighet att styra sitt eget liv					
Skapa och behålla sociala nätverk					
Motverka ensamhet och isolering					
Privatekonomi					
Bostäder/boendemiljö					
Möjlighet att välja upplåtelseform (bostad)					
Motverka trångboddhet					
Tillgänglighet i närområdet/staden					
Tillgång till grönområde					

+ = positiv påverkan - = negativ påverkan 0 = ingen påverkan ? = vet ej	Utsatt grupp		Berörd grupp		Kommentar
	Lång sikt	Kort sikt	Lång sikt	Kort sikt	
Tillgång till allmänna kommunikationer					
Tillgång till arbete /syssetsättn					
Möjlighet till försörjning (arbete och anställningsbarhet)					
Äldres möjlighet till intellektuell stimulans					
Barns uppväxtvillkor					
Barnens ekonomiska utsatthet					
Skydd för barn i utsatta miljöer					
Barns möjlighet till delaktighet och inflytande					
Möjlighet till godkända betyg					
Fler vuxen/barnkontakter					
Motverka våld och brottslighet					
Möjlighet att uppleva trygghet					
Säkerhet i boendemiljö/offentlig miljö					

+ = positiv påverkan - = negativ påverkan 0 = ingen påverkan ? = vet ej	Utsatt grupp		Berörd grupp		Kommentar
	Lång sikt	Kort sikt	Lång sikt	Kort sikt	
Möjlighet att motverka kriminalitet					
Överkonsumtion					
Alkoholkonsumtion					
Bruk av droger					
Tobakskonsumtion					
Levnadsvanor					
Möjlighet till fysisk aktivitet					
Goda matvanor					
Miljöpåverkan					
Buller					
Begränsning av transporter					
Risk för annan miljöpåverkan					

Avstämningsspunkt med bedömning om skattningen avslutas här eller fullföljes med del 3 B och 4.

3B: Effekter av identifierade negativa konsekvenser för **Utsatta** Grupper och **Berörda** Grupper

<p>Sätt kryss X för effekt i respektive ruta ?<i> = vet ej</i> UG=Utsatt grupp BG=Berörd Grupp</p> <p>Ange negativ konsekvens</p>	Typ av grupp	Omfattande	Allvarliga	Gränsöverskridand	Frekventa	Accelererande	Komplexa	Varaktiga	Sannolika	Kommentarer
	UG									
	BG									
	UG									
	BG									
	UG									
	BG									
	UG									
	BG									
	UG									
	BG									

BEDÖMNINGSDDEL

4. Bedömning och rekommendation.

Sammanfattning:

Aktörer

Konsekvenser för:

Hälsa välfärd ex. ökar skillnaderna i hälsa och välfärd?

Befolkningsgrupper i relation till hälsa och välfärd ex. ökar motsättningarna mellan redan utsatta grupper, har konsekvenserna och dess effekter stor betydelse för medborgarna?

Verksamhet

Ekonomi

Integration

Åtgärd:

Behövliga insatser

Kompensatoriska insatser

Bedömning och rekommendation: